МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет *Географічний*
Кафедра *географії України*

Затверджено
на засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Лозинський Р. М.

Силабус

з навчальної дисципліни

«Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі»,

що викладається в межах

ОПП Середня освіта (Географія)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

для здобувачів предметної спеціальності А4.07 Середня освіта (Географія)

Львів 2025

Назва дисципліни	Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Дорошенка, 41, Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності, предметної спеціальності	А Освіта предметна спеціальність А4.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі дисципліни	*Лаврук Марія Миколаївна,* кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії України
Контактна інформація викладачів	https://geography.lnu.edu.ua/employee/lavruk-mariya-mykolajivna
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через MicrosoftTeams. Для погодження часу консультацій необхідно написати на корпоративну електронну пошту викладачів або на Viber: +38-098-449-33-62 у робочі дні.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/education-geography-master/sylabusy-za-opp-2024-r-mahistry-014-serednia-osvita У Moodle: https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=5587
Інформація про дисципліну	«Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі» є *нормативною* навчальною дисципліною циклу загальної підготовки магістрів предметної спеціальності А4.07 Середня освіта (Географія). Вивчення дисципліни обумовлено об'єктивним процесом інтеграції наук, який у шкільній освіті втілюється через міжпредметні зв'язки (МПЗ). Студенти ознайомлюються з основними тенденціями і видами міжпредметної інтеграції в освітньому просторі України і світу, із змістом інтегрованих шкільних курсів, складовою яких є географія, набувають методичних навичок планування та організації міжпредметного навчання на базі географії. Після вивчення дисципліни студенти можуть проводити уроки з інтегрованих курсів «Природничі науки», «Довкілля» (5-6 класи НУШ), та «Природничі науки» (10-11 класи) у старшій школі, активно долучатись до STEM- навчання.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі» є нормативною навчальною дисципліною циклу загальної підготовки освітньо-професійної програми «Середня освіта (Географія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю А4.07

	Середня освіта (Географія), яка викладається в 1 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Мета та цілі дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців систематизованих теоретичних і методичних знань про інтеграційні процеси в сучасній освіті та практичних умінь застосування міжпредметних зв'язків в освітньому процесі з географії. Ціль курсу: ➢ сформувати у студентів поняття про міжпредметні зв'язки та інтеграцію в освіті; ➢ забезпечити опанування методичним арсеналом міжпредметності; навчити планувати педагогічну діяльність з метою реалізації інтеграції знань в рамках географії; ➢ підготувати майбутніх учителів до проведення інтегрованих уроків та комплексних екскурсій; ➢ забезпечити оволодіння навичками організації міжпредметних досліджень в рамках географії та інтегрованих курсів («Довкілля», «Природничі науки»); ➢ забезпечити опанування алгоритмом підготовки до організування міжпредметної учнівської проєктної діяльності у т. ч. з використанням STEM- і GEOSTEM- підходу. Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє набуттю здобувачами вищої освіти таких компетентностей: **ЗК 1**. Здатність застосування знання у практичних ситуаціях. **ЗК 4.** Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним. **ЗК 5.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення. **ЗК 6**. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети. **ФК 8.** Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності. **ФК 9.** Здатність використовувати інновації у професійній діяльності. **ФК 10.** Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя. **ФК 11.** Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання. **ПК 16.** Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички. **ПК 19.** Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем. **ПК 20.** Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному, інформаційному середовищі за фахом. **ПК 21.** Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології,

	методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інновацій наукової та педагогічної діяльностей. **ПК 22**. Здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування.
Література для вивчення дисципліни	*Основна* 1. Засєкіна, Т.М. (2020). Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Педагогічна думка. http://lib.iitta.gov.ua/722404/1.pdf 2. Лаврук М. (2023). Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі: електронний навчальний курс на платформі Moodle. ЛНУ ім. І. Франка. (Протокол засідання атестаційної комісії № 185-23 від 04 березня 2023 р). ID курсу: 5587. 3. Майже настільна книга про кейси : Посібник. https://era-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Mayzhe-nastilna-knyha-pro-keysy.pdf 4. Солошенко О. Інтегровані уроки географії.8–9 класи / О.В. Солошенко, А.І. Сокальський; упоряд. Ж.М. Сташко. – Київ: «Видавничий дім «Перше вересня», 2019. – 120 с. *Додаткова* 1.Байтеряков О.З. Методичні аспекти формування культурологічної компетентності учнів в шкільному курсі географії: Монографія / О.З.Байтеряков. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. – 236 с. 2.Баляйкіна В.М., Маскаєва Т.А., Лабутіна М.В., Чегодаєва Н.Д. Міжпредметні зв'язки як принцип інтеграції навчання // Сучасні проблеми науки та освіти. – 2019. – № 6. 3.Барановська О. В. Реалізація міжпредметних зв’язків у старшій школі: дидактичний аспект // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2016. – Випуск 2 (39) – с. 15–17/ 4. Іванова В., Непша О. Види міжпредметних зв’язків в шкільному курсі географії // Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи, 2018 – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/339630727_VIDI_MIZPREDMETNIH_ZV%27AZKIV_V_SKILNOMU_KURSI_GEOGRAFII. 5.Назаренко Т., Полтавченко Д. Дослідження функції географічної складової в шкільних природничих інтегрованих курсах // Український педагогічний журнал . 2022. № 3. – С. 90-99. 6.Капіруліна С.Л. Міжпредметні зв’язки як складова шкільної географічної освіти / С.Л. Капіруліна, М.О. Кобзар // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Зб. наук. праць. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – Вип. 12. – С. 72 – 77. 7. Лаврук М. Концепція потужних знань і географічна освіта у Новій українській школі / Вісник Львівського університету. Серія Педагогічна, Випуск 36. 2022. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/issue/view/507. 8.Лаврук М.М. Українознавчі і краєзнавчі дослідження в шкільній географії: міждисциплінарний та інтегрований підходи / М.М. Лаврук. Сучасні напрямки розвитку географії України: Монографія / [за заг. редакцією проф. Лозинского Р. М.]. – Львів, 2022. – С. 141 – 173. 9.Лаврук М., Ковалів М. Дослідження застосування вчителями географії інформаційно-комунікаційних технологій в умовах змішаного навчання / Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів,18–20 травня 2023 р.) відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том 1. С. 125–130 10. Лаврук М. Інтеграційні процеси в шкільній географії: концепції, досвід, проблеми / Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів,18–20 травня 2023 р.) .відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том 1. С. 77-84. 11. Лаврук М.М. Загальна методика навчання географії: практична робота та індивідуальні дослідження студентів: навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024 – 143с. 12. Лаврук М. М. Методика науково-педагогічних досліджень : навчально-методичний посібник / М. М. Лаврук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 148 с. 13. Тамбовцев Г.В. Теоретичні основи міжпредметних зв’язків на уроках географії / Г.В. Тамбовцев, В.А. Антоненко, В.В. Чорнобай // Північне Приазов’я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Мелітополь, 14-15 вересня 2017 року) / за ред. Л.М.

	Донченко, С.І. Пачева, І.А. Арсененко, О.В. Непши А.М. Крилової. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2017. – С. 79 −82. 14. Чорна О.Г. Інтеграційні тенденції в процесі підготовки майбутнього фахівця / О.Г. Чорна // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. –2010. – Вип. 16: Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції. – С. 122-124. *Електронні ресурси* 1. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. (2021). – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1fJuTRkedVRRsdaS6iVAu4yTWhE25sHp3/view?usp=sharing 2. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти. (2021). – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1ZyHn0xenL-Samd4G4nsw2cyFr488aHZU/view 3. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія. 5-9 класи. . – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas 4. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи. – Режим доступу:https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas 5. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Основи здоров'я 5-9 класи. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas 6. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізика. 5-9 класи. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas 7. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Хімія. 5-9 класи. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas 8. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Всесвітня історія 11 клас. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv 9. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Україна і світ (від 1945 р. до сучасності). 11 клас. – Режим доступу:https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv 10. Природничі науки. Інтегрований курс. 10-11 клас. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv 11. Всеосвіта. Режим доступу: https://vseosvita.ua/ 12. Інститут модернізації змісту освіти. Режим доступу: https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki. – документи МОН, навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники, рекомендовані МОН. 13. «На Урок» Вебінари, розробки з географії для вчителів. Режим доступу: https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi). 14. TeachHub – незалежна освітня корпорація. Курси для неформальної та інформальної освіти. Режим доступу: https://teach-hub.com
Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	Загальна кількість годин – 120 Кількість годин (*денна* ф.н.): аудиторних – 48 год; з них лекцій – 32 год, практичних – 16 год, самостійна робота - 72 год Кількість годин (*заочна* ф.н.): аудиторних – 20 год, з них: лекцій – 14 год, практичних – 6 год, самостійна робота – 100 год.
Очікувані результати навчання	Цей курс повинен сприяти набуттю таких програмних результатів навчання: **ПРН 1**. *Демонструє* вміння застосовувати знання з психології, педагогіки,

фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.
ПРН 4. *Формулює* наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, *демонструє* навички їх критичного *аналізу, генерує* нові ідеї, *аргументує* можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.
ПРН 5. *Описує* методику розробки освітніх проєктів, *пояснює* зміст та призначення їх етапів, *аналізує* спроможність управління процесом їх впровадження, *прогнозує* очікувані результати.
ПРН 7. *Визначає, аналізує та характеризує* педагогічні інновації, *демонструє* вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.
ПРН 8. *Описує* показники якості педагогічної діяльності, *аналізує* можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, *визначає* індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.
ПРН 9. *Демонструє* уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.
ПРН 15. *Розуміє* концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків.
ПРН 16. *Обирає* шляхи розв'язання практичних задач у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позанавчальної роботи, *творчо застосовує методи* формування ключових і предметних географічних компетентностей здобувачів у закладах освіти різного типу.
ПРН 17. *Знає та застосовує* понятєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організовувати дослідницьку роботу.
ПРН 18. *Обґрунтовує* вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, *володіє* методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, *демонструє* вміння організовувати дослідницьку роботу здобувачів освіти.
ПРН 19. *Обирає* форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, *володіє* вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори.
ПРН 20. *Демонструє* володіння спеціалізованими уміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльностей.

Після завершення цього курсу здобувач освіти буде:

Знати:

- загальнопедагогічний, психологічний і методичний аспекти міжпредметних зв'язків;
- поняття «міжпредметні зв'язки» їх функцію, види, класифікацію, етапи реалізації, поняття «міжпредметна компетентність»;
- поняття «міжпредметна інтеграція», «інтегровані навчальні курси»;
- проблеми міжгалузевої інтеграції географічної науки як основи для МПЗ в шкільній географії;
- вимоги до застосування МПЗ на уроках географії;
- суть STEM /STEAM/STREAM- освіти, як моделі, що реалізує інтегрований, міждисциплінарний і проєктний підходи до навчання.

Вміти:

	➢ планувати міжциклові та внутріциклові міжпредметні зв'язки у навчанні географії; ➢ підбирати засоби реалізації МПЗ на уроках і в позаурочній навчально-виховній діяльності з географії; ➢ використовувати МПЗ як ефективне джерело створення проблемних ситуацій на уроках різних типів; ➢ використовувати інтегрований підхід до вивчення геопросторових проблем різного рівня; ➢ планувати і проводити інтегровані уроки; ➢ проєктувати і проводити комплексні (міждисциплінарні) екскурсії; ➢ застосовувати МПЗ в шкільних програмних дослідженнях; ➢ використовувати МПЗ як засіб реалізації змістових ліній і умову набуття школярами міжпредметних компетенцій; ➢ керувати міждисциплінарними дослідженнями в курсах географії та інтегрованих курсах; ➢ створювати проєкти у контексті STEM-освіти. *Комунікувати:* – доносити до педколективу на базі педпрактики результати проведення міждисциплінарних заходів; – представляти результати міждисциплінарних проєктів у вигляді публікацій та виступів на конференціях. Проявляти *відповідальність та автономію* **:** – раціонально планувати власну навчальну траєкторію відповідно до програмних вимог з дисципліни, – вчасно звітувати про виконані види навчальної діяльності, – самостійно навчатись, використовуючи сучасні інформаційні ресурси неформальної педагогічної освіти.
Ключові слова	Міждисциплінарний підхід, міжпредметна інтеграція, інтегративний потенціал географії, внутріциклові і міжциклові зв'язки, інтегровані курси, інтегровані уроки, інтегровані екскурсії, STEM-STEAM-STREAM-GEOSTEM підхід у навчанні
Формат курсу	Очний/заочний
	Проведення лекцій, семінарів та консультації для кращого розуміння тем
Мова викладання	українська
Теми	Розширений зміст тем подано в таблиці нижче. Перелік тем: *Змістовий модуль 1. Інтегрований підхід в сучасній освіті: методологічна основа* Тема 1. Міжпредметні зв'язки і міжпредметна інтеграція – базова тенденція в сучасній освіті Тема 2. Інтегративний потенціал географії та проблеми його реалізації в сучасній українській школі Тема 3. Комплексна (цілісна) наука географія як основа для інтеграції шкільної географії. Практична робота №1: «Міжпредметні зв"язки у модельних навчальних програмах і планування інтегрованих форм навчання» *Змістовий модуль 2. Планування і способи реалізації міжпредметної інтеграції географії та інших шкільних предметів* Тема 4. Планування міжпредметних зв'язків. Тема 5. Методика створення і використання міжпредметних завдань з включенням географії. Тема 6. Інтеграційна технологія навчання. Створення міжпредметних

	проблемних ситуацій. Тема 7. Міжпредметні внутрішньоциклові зв'язки географії з предметами природничої освітньої галузі (фізикою, хімією, біологією (6-10 кл). Тема 8. Зв'язки географії з предметами громадянської та історичної галузі, соціальної і здоров'язбережувальної галузі. Тема 9. Географія та мовно-літературна і мистецька освітня галузі (література, музика, образотворче мистецтво). Тема 10. Географія, математична та інформатична освітні галузі. Тема 11. Географія в інтегрованому курсі «Природничі науки» (10-11 класи, які навчаються за суспільно-гуманітарним профілем). Практична робота № 2 «Створення міжпредметних завдань різного рівня складності». Практична робота № 3 «Використання міжпредметних зв'язків для створення проблемних ситуацій на уроках географії». *Змістовий модуль 3. Форми реалізації міжпредметної інтеграції* Тема 12. Урок з міжпредметними зв'язками, інтегрований урок, бінарний урок. Тема 13. Міжпредметні екскурсії. Тема 14. Кейс-урок як інтегрований підхід до вирішення реальних проблем. Тема 15. STEM-STEAM-STREAM-підхід у навчанні. GEOSTEM Тема 16. Міжпредметні дослідження і проєкти як трансдисциплінарний підхід до участі учнів у вирішенні геопросторових проблем. Практична робота № 4 «Підготовка і проведення інтегрованого уроку» Практична робота № 5 «Розроблення маршруту екскурсії «Природа і людина в нашому краї мовою шкільних предметів». Практична робота № 6 «Методика проведення міждисциплінарних досліджень». Практичні аудиторні роботи *для студентів заочної форми навчання:* Практична робота №1: «Міжпредметні зв"язки у модельних навчальних програмах і планування інтегрованих форм навчання». Практична робота № 2 «Створення міжпредметних завдань різного рівня складності». Практична робота № 3 «Використання міжпредметних зв'язків для створення проблемних ситуацій на уроках географії».
Підсумковий контроль, форма	Екзамен у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з сфери географії (природничої і суспільної географії), педагогіки, психології, методики навчання, філософії, достатніх для сприйняття матеріалу навчальної дисципліни
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	*Лекції* із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, з використанням роздаткового матеріалу та мультимедійних презентацій. *Інтерактивні методи* проведення практичних занять. *Евристичні методи* під час виконання студентами самостійних завдань в аудиторії та поза навчальною аудиторією. *Дослідницький метод* під час виконання студентами індивідуальних завдань. *Самостійна робота* базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни
Необхідне обладнання	Персональні комп'ютери (ПК), ноутбуки, планшети. Програмне забезпечення: ОС Windows (7, 8, 10), програмний пакет Microsoft Office

(2010, 2013, 2016), додаток Google Earth Pro, SASPlanet, Windy, а також презентаційне програмне забезпечення (Canva,
Prezi) та безкоштовне навчальні платформи Seterra та інше.
Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle https://lnu.edu.ua/e-learning/, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта ЛНУ https://lnu.edu.ua;
інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)

Курсом передбачено два види оцінювання навчальної діяльності студентів:

1) Виконання практичних робіт, які є результатом *творчого засвоєння* теоретичних знань та самостійної позааудиторної роботи. Кожна практична робота здійснюється за *індивідуальним* (обраним студентом) завданням. Практичні роботи студенти представляють та обговорюють на спільних презентаціях на аудиторному практичному занятті. Впродовж семестру студенти мають можливість набрати за практичні роботи 50 балів (50%) від підсумкової оцінки.

Вид діяльності здобувача вищої освіти	**Модуль 1**	**Модуль 2**		**Модуль 3**			**Іспит**
	Номер практичної роботи	Номер практичної роботи		Номер практичної роботи			
Практична робота	1	2	3	4	5	6	
Бали	6	7	7	9	14	7	50
Разом балів	6	14		30			100

Кількість балів, які можна отримати за практичну роботу, визначається складністю її завдань, тому вона різна.
Загальні критерії диференційованого підходу до оцінювання кожної практичної роботи наступні:

Критерії оцінювання практичних робіт	К-сть балів
Студент/-ка проявляє розуміння сутності основних понять міжпредметних зв'язків та інтеграції; вміє спланувати і підібрати методи реалізації міжпредметності, проявляючи самостійний і творчий підхід; робота виконана вчасно і представлена на практичному занятті.	Макс.
Студент/-ка проявляє розуміння сутності основних понять міжпредметних зв'язків та інтеграції, але з деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації. Завдання виконані з використанням запозичених ідей і методик; робота не репрезентована на занятті.	- 2 бали від макс.
Студент/-ка в цілому володіє базовими поняттями дисципліни, але без глибокого проникання, обґрунтування та аргументації. Робота виконана із суттєвими помилками, із значним запізненням. Студент/-ка не бере участі в обговоренні на практичному занятті.	-4 бали від макс.
Студент/-ка допускає суттєві неточності у трактуванні базових понять, не володіє термінологією, практичні роботи виконані, але запозичені, вчасно не здані.	-6 балів від макс.
Студент/-ка не володіє матеріалом, практичні роботи не виконані	0

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в тестовій формі у системі Moodie, які цілісно охоплюють навчальний матеріал (50% від підсумкової оцінки). Тест складається з 50 багатоваріантних питань, за відповіді на кожне з яких студент/ка отримує 1 бал.
Заохочується і відзначається додатковими балами *неформальне* та

	інформальне навчання із зазначених в курсі тем. В рамках дисципліни застосовується *взаємне оцінювання і самооцінювання всіх, включаючи іспит, видів навчальної діяльності.* **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному навчанні шляхом виконання практичних робіт та підготовки семінарських занять і завдань самостійної роботи; бали отримані за результатами виконання ІНДЗ; результати підсумкового виконання змістового модуля; письмового екзамену. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних і семінарських заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються
Питання до екзамену	1. Розкрийте різні підходи до визначення змісту поняття «міжпредметні зав'язки». 2. Доведіть, що міждисциплінарна інтеграція належить не тільки до числа дидактичних принципів, але є перший принцип дидактики актуальність якого зростає. 3. Охарактеризуйте загальнопедагогічний, психологічний і методичний аспекти міжпредметних зв'язків. 4. Розкрийте співвідношення понять «міждисциплінарна інтеграція» і «міжпредметні зв'язки». 5. Яка відмінність між поняттями «мультидисциплінарність», «міждисциплінарність», «трансдисциплінарність»? Наведіть приклади. 6. Охарактеризуйте функції міжпредметних зв'язків. 7. Опишіть класифікацію міжпредметних зв'язків. 8. Охарактеризуйте горизонтальні і вертикальні міжпредметні зв'язки. 9. Що таке «міжпредметна компетентність»? 10. В чому полягає проблема міжгалузевої інтеграції географічної науки як основи для МПЗ в шкільній географії? 11. Які концепції в географічній науці можуть бути теоретичним ядром інтеграції географії? 12. Назвіть напрямки сучасних міждисциплінарних досліджень фундаментом яких є географія. Як їх можна застосувати в шкільній географії? 13. Наведіть приклади внутрішньоциклових зв'язків шкільної географії.

	14. Наведіть приклади міжциклових зв’язків шкільної географії. 15. В чому феномен фінської міжпредметної моделі навчання? 16. Як розвивається інтегрована географія на Заході? 17. В чому суть комплексної (інтегрованої) географії в шкільній освіті Англії? 18. Назвіть та охарактеризуйте інтегровані програми НУШ. 19. Наведіть приклад планування міжпредметних зв'язків у навчанні географії. 20. Наведіть приклади міжпредметних завдань та методику їх використання на уроці географії. 21. Назвіть вимоги до створення міжпредметних завдань. 22. Охарактеризуйте міжпредметні зв'язки як джерело створення проблемних ситуацій. 23. Охарактеризуйте форми навчання з реалізації міжпредметних зв'язків. 24. Охарактеризуйте проблеми застосування міжпредметних зв'язків. 25. Розкрийте поняття «міждисциплінарний урок», «інтегрований урок». 26. В чому організаційно-методичні особливості інтегрованого уроку? 27. Розкрийте особливості підготовки вчителя до інтегрованих уроків. 28. Розкрийте особливості підготовки і проведення міжпредметної краєзнавчої екскурсії. 29. Охарактеризуйте специфіку інтеграції різних проєктів курсу «Природничі науки» (10-11 кл.). 30. Наведіть приклади алгоритму проведення міждисциплінарного дослідження з курсу «Природничі науки» (10-11 кл.). 31. Наведіть приклад місця географії в міждисциплінарному курсі «Природничі науки» (10-11 кл.). 32. Розкрийте суть і переваги STEM-освіти. 33. Розкрийте відмінності між STEM/STEAM/STREAM-освітою на прикладі шкільної географії. 34. Наведіть приклад розроблення проекту у контексті STREAM-навчання. 35. Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з фізикою. 34.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з хімією. 35.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з біологією. 36.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з курсом з основ здоров'я. 37.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з математикою. 38.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з інформатикою. 39.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з історією. 40.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з літературою. 41.Наведіть дидактичний приклад зв’язку природничої географії з музикою, образотворчим мистецтвом. 42.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з фізикою. 43.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з хімією. 44.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з біологією. 45.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з курсом з основ здоров'я. 46.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з математикою.

	47.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з інформатикою. 48.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з історією. 49.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з літературою. 50.Наведіть дидактичний приклад зв’язку суспільної географії з музикою, образотворчим мистецтвом
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості викладання дисципліни буде подано після закінчення вивчення курсу.

Таблиця

Схема курсу

Тиж-ні	Тема, план	Форма діяльності	Літ-ра Інтернет-ресурси	Завдан, год (денна/заочна)	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Інтегрований підхід в сучасній освіті: методологічна основа					
1.	**Міжпредметні зв’язки і міжпредметна інтеграція – базова тенденція в сучасній освіті** 1.Актуальність і значення МПЗ 2. Історія інтеграції в освіті у ХХ ст. 3 Суть поняття 4 Функції 5 Класифікація МПЗ 6 Фінське тематичне навчання (phenomenon-based learning) .	**Лекція** **Практична робота №1:** Міжпредметні зв"язки у модельних навчальних програмах і планування інтегрованих форм навчання **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497104/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%201.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/499597/mod_resource/content/2/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%201%20%281%29.pdf Засєкіна, Т.М. (2020). Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Педагогічна думка. С. 13-45	2 год/ 1 год 4 год/2 год Опрацювання матер. Лекції Опрацювання Розділ 1. монографії Т. Засєкіної (С. 13-45). Складання ментальної карти розділу. (4 год/ 5 год)	1 тиждень
2	**Реалізація міжпредметної інтеграції в сучасній українській школі.**	**Лекція** **Самостійна**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497108/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%202.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/	2 год/1 год Опрацювання	1 тиждень

	1.Нормативно-правова база міжпредметної інтеграції 2.Інтеграційний потенціал географії 3.Проблеми реалізації інтегративного підходу в шкільній географії 4.Географія в Інтегрованих курсах НУШ	**робота**	assign/view.php?id=142836	наукових статей про об'єкт сучасної географії як дисципліни інтегративного характеру. 4 год /5 год	
3	**Комплексна (цілісна) наука географія як основа для інтеграції шкільної географії.** 1.Інтегративні поняття в географії: «довкілля», «географічне середовище» 2. Інвайронментальна географія у західному світі 3. Дидактичний наслідок розвитку інвайронментальної географії у західній шкільній освіті 4. Концепція потужних знань з географії як основа її інтегративної сутності.	**Лекція** **Самостійна робота** **Модульний контроль**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497111/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%203.pdf Завдання та матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142841	2 год/1 год Узагальнення систематизація навчальної інформації Модуля 1. 1 год/1 год	1 тиждень
Змістовий модуль 2. Планування і способи реалізації міжпредметної інтеграції географії та інших шкільних предметів					
4	**Планування міжпредметних зв'язків.** 1.Види планування міждисциплінарних звязків 2.Особливості планування та організування деяких видів	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497117/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%204.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142843	2 год/1 год 4 год /5 год	1 тиждень

	інтеграції 3.Проблеми реалізації інтеграції у вітчизняному освітньому просторі				
5	**Методика створення і використання міжпредметних завдань з включенням геогра-фії.** 1.Міжпредметні завдання в міжнародних тестах 2.Основні вимоги до інтегрованих завдань 3.Види інтегрованих завдань 4.Форми реалізації інтегрованих завдань 5.Методика створення і використ-тання міжпредметних завдань на уроках географії	**Лекція** **Практична робота №2** Створення міжпредметних завдань різного рівня складності **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497120/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%205.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/501440/mod_resource/content/4/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%202%20%281%29.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142851	2 год/2 год Опис трьох завдань міжпредметного характеру з включенням географії. 4 год /5 год	1 тиждень
6	**Створення навчальних проблемних ситуацій, як спосіб реалізації міждисциплінарних зв'язків.** 1.Сутність навчальних між-предметних проблем (НМП) 2. НМП з географії, фізики хімії 3. НМП з географії, екології, фізики, основ здоров'я. 4. НМП з історії. Географії, інформатики.	**Лекція** **Практична робота №3** Використаня міжпредметн зв’язків для створення і вирішення навчальних проблемних ситуацій **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497121/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%206.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/501468/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%203.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142856	2 год/1 год 2 год/ 2 год Опис постановки і вирішення двох проблем: 4 год/4 год	1 тиждень
7	**Міжпредметні внутрішньоциклові зв'язки географії з предметами природничої**	**Лекція**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497122/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%207.pdf		1 тиждень

	освітньої галузі (фізикою, хімією, біологією (6-10 кл). 1.Міжпредметні зв'язки як наукова база для розуміння географічних проце-сів і явищ та цілісності географіч-ної оболонки 2. Понятійні і закономірні зв'язки географії і фізики (6-11 класи) 3. Понятійні і закономірні зв'язки географії і хімії (6-11 класи) 4.Понятійні і закономірні зв'язки географії і біології (6-11 класи)	**Самостійна робота**	Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142879	3 год/4 год	
8	**Географія та соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузі, громадянська й історична освітня галузь.** 1. Методологія і методика формування цілісного хорологохронологічного підходу до вивчення геопросторових об'єктів та явищ 2. Використання історичних, соціологічних, економічних знань для формування політико-географіч-них, соціально-географічних та економіко-географіч-них понять. 3. Геопросторові аспекти громадянської свідомості і активності. 4. Роль географічних знань у формуванні здорового способу	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497124/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%208.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142877	2 год/1 год 3 год/3 год	1 тиждень

	життя, раціонального харчування.				
9	**Географія та мовно-літературна і мистецька освітня галузі (література, музика, образотворче мистецтво).** 1.Застосування творів літератури і мистецтва на уроках географії як складова культурологічного підходу до географічної освіти. 2. Методичні особливості використання літературних творів українських та іноземних письменників на уроках географії. 3.Топоніми як мовно-культурна історія території. 4. Твори малярства як засоби навчання і формування культорологічної компетентності учнів. 5. Використання музичних творів як емоційного засобу для поглиблення сприйняття фізико-географічних об'єктів та явищ, формування чуйності і любові до природи.	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497128/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%20209.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142956	2 год/ 1 год 2 год / 3 год	1 тиждень
10	**Географія і математична та інформатична освітні галузі.** 1.Математична сутність географічних понять 2. Математика для розв"язування	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497131/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2010.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142962	2 год/0,5 год 5 год / 2 год	

	географічних задач 3. Інтеграція географії та інформатики 4. Інфографіка у навчанні географії.				
11	**Географія в інтегрованому курсі «Природничі науки» (10-11 класи які навчаються за суспільно-гуманітарним профілем).** 1.Нормативно-правова база інтегрованих курсів. 2. Курс «science» у школах світу. 3.Інтегрований курс «Природничі науки» та місце географії в чотирьох його варіантах.	**Лекція** **Самостійна робота** **Модульний контроль**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497133/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2011.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142967	6 год/2 год	
Змістовий модуль 3. Форми реалізації міжпредметної інтеграції					
12	**Урок з міжпредметними зв'язками, інтегрований урок, бінарний урок.** 1.Уроки з міжпредметними зв"язками. 2. Інтегровані уроки 3. Структура інтегрованого уроку. 4.Правила створення інтегрованого уроку 5.Розробки інтегрова них уроків.	**Лекція** **Практична робота №4** Підготовка і проведення інтегрованого уроку **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497136/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%2012.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/501474/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%204%20%281%29.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142880	2 год/1 год 4 год/6 год /Самост робота 4 год/4 год	1 тиждень
13	**Інтегровані (комплексні) екскурсії.** 1.Сутність міжпредметних (інтегрованих) екскурсій	**Лекція** **Практична**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497137/mod_resource/content/4/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2013.pdf Завдання і матеріали:	2 год/1 год 6 год /8 год	1 тиждень

	2.Приклад інтегрованої екскурсії «Львів у камені» (географія, хімія, екологія, біологія, історія).	**робота №5** Розроблення маршруту комплексної екскурсії «Природа і людина в нашому краї мовою шкільних предметів» **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/501516/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%205.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142876	самост робота /самост робота 4 год/4 год	
14	**Кейс-урок як інтегрований підхід до вирішення реальних проблем** 1.Метод case-study. 2. Структура кейса. 3. Джерела кейса. 4. Технологічна схема створення кейса. 5.Види кейсів. 6. Схема вирішення кейсів. 7. Приклад кейса.	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497140/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2014.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=5587&section=17	2 год/0,5 год 4 год/4 год	1 тиждень
15	**STEM-STEAM-STREAM-підхід у навчанні. GEOSTEM** 1.Актуальність 2. Нормативно-правова основа 3.Суть понять 4. Особливості STEM-освіти 5. Географія у контексті STEM-освіти 6. GEOSTEM як актуальний освітній напрям.	**Лекція** **Самостійна робота**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497143/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2015.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=142968	2 год/1 год 4 год/3 год	1 тиждень
16	**Міжпредметні дослідження і проєкти як трансдисциплінарний підхід до**	**Лекція**	https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/497146/mod_resource/content/3/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%2016.pdf	2 год/1 год	1 тиждень

	участі учнів у вирішенні геопросторових проблем. 1.Сутність проєктного навчання 2. Переваги проєктного навчання 3. Планування навчального проєкту. 4.Золотий стандарт PBL від Інститут освіти Бака (BIE) 5. Приклад міждисциплінарного проєкту. Підготовка до іспиту	**Практична робота №6** Методика проведення міждисциплінарних досліджень **Самостійна робота** **Самостійна робота**	Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/pluginfile.php/501540/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%206.pdf Завдання і матеріали: https://e-learning.lnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=141745	4 год /4 год самост робота/самост робота 4 год/4 год 12 год/26 год	
		Лекції **Практична робота** **Самостійна робота**		32/14 16/6 72/100	